

Туркот Ольга Андріївна
юрисконсульт ГО «Об'єднання «Самопоміч» (м. Львів),
аспірант Донецького юридичного інституту МВС України

НАПРЯМИ ЗАХИСТУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ З ЧАСТКОЮ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА ВІД ПОСЯГАНЬ НА ЇХ МАЙНО ТА ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ

На сьогодні акціонерні товариства (АТ) є одними із найбільш прогресивних, але водночас і найменш захищених видів суб'єктів господарювання. Наявність акцій і можливість мати голос, пропорційний кількості (а відповідно і вартості) акцій виглядає демократично, але, разом з тим, стимулює інколи не зовсім чесний азіотаж серед наявних акціонерів та сторонніх осіб, спрямований на придбання у власність якомога більшої кількості акцій. У такому випадку державі складно визначитися кого із акціонерів їй би хотілося бачити в якості власника контрольного пакету акцій, а також чи законним способом вони збільшили належну їм кількість акцій. А особливу увагу держава приділяє АТ, в яких частина акцій знаходиться у державній власності. На сучасному етапі розвитку економіки України постало питання щодо скасування правила блокуючого пакету акцій, особливо по відношенню до АТ з акціями у власності держави.

Законом України «Про внесення змін до статті 41 Закону України «Про акціонерні товариства» щодо кворуму загальних зборів акціонерних товариств з мажоритарними корпоративними правами держави» від 13 січня 2015 року № 91-VIII, було доповнено п. 3 ст. 41 ЗУ «Про акціонерні товариства», відповідно до якої загальні збори АТ, у статутному капіталі якого є корпоративні права держави і в якому держава є власником 50 і більше відсотків простих акцій товариства, мають кворум за умови реєстрації для участі у них акціонерів, які сукупно є власниками більше ніж 50 відсотків голосуючих акцій. Щодо АТ з державною часткою капіталу, то зміни набули чинності одразу. А щодо інших – набудуть з 2016 року. Відповідно до вказаних змін знижено кворум загальних зборів з 60 +1%

до 50+1% [1]. Відповідно, після внесення вказаних змін до законодавства, в АТ з державною часткою капіталу будуть простіше та швидше ухвалюватися рішення на зборах акціонерів. Особи, які мали понад 40 % акцій не зможуть блокувати проведення таких зборів.

Б.В. Деревянко зазначає, що загроза рейдерства є найбільш вірогідною саме для приватних АТ. Тому краще її мінімізувати уже на початковому етапі – іще на стадії утворення нового суб'єкта господарювання. Науковець вказує, що якщо стратегічні питання з організації діяльності закріпити у статуті, а також вказати, що внесення змін до статуту можливі лише після згоди усіх учасників, – то загроза рейдерства так само як і загроза майновим правам учасників майже унеможливується [2, с. 289]. Варто погодитись із вченим, оскільки крім законодавства необхідно прописувати у статуті усі важливі організаційні питання, пов'язані з управлінням АТ. Також зміни у законодавстві, щодо кворуму нададуть можливість АТ з державною часткою капіталу захистити права держави та надати можливість оперативніше приймати рішення на загальних зборах. Тут на перше місце виходить правова робота на підприємстві, роль якої часто недооцінюється. Проте держава має інколи застосовувати і механізми імперативного регулювання господарської діяльності. Принаймні у цьому назріла необхідність саме зараз для того, щоб відновити паритет в окремих стратегічних галузях виробництва.

А стосовно державного контролю у сфері АТ, великих корпорацій та об'єднань підприємств необхідно зазначити, що у багатьох розвинених країнах світу він ефективно здійснюється. С.М. Грудницька та інші вчені в якості прикладу наводять Швецію, яка є країною з традиційно розвиненим державним сектором економіки, який нараховує сім великих державних корпорацій: управління гідроенергоресурсами, державні залізниці, поштове відомство, лісове управління, телевізійну компанію, управління аеропортами та промислову корпорацію з випуску продукції цивільного та військового призначення. До складу корпорацій входять державні концерни, державні акціонерні компанії та

їхні дочірні підприємства. Уряд щороку виділяє їм за погодженням з парламентом кошти на поточні витрати та капіталовкладення з державного бюджету. Разом з тим корпорації в оперативно-господарському відношенні зацікавлені у результатах господарської діяльності концернів та компаній, що входять до їхнього складу та діють на засадах комерційної самоокупності [3, с. 71-72]. Вважаємо, що економіку Швеції можна взяти за приклад Україні. А отже, внесені зміни до законодавства будемо вважати невеликою перемогою на користь держави, а для забезпечення інтересів як державних, так і приватних акціонерів в АТ необхідно посилювати правову роботу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до статті 41 Закону України «Про акціонерні товариства» щодо кворуму загальних зборів акціонерних товариств з мажоритарними корпоративними правами держави : Закон України від 13 січня 2015 року № 91 — VIII / Верховна Рада України // Голос України. — 2015. — № 16. — 20 січ.
2. Дерев'янко Б.В. Забезпечення прав власників майна приватних ВНЗ при їх реорганізації / Б.В. Дерев'янко // Форум права. — 2010. — № 4. — С. 286—291 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10dbvpir.pdf>.
3. Дерев'янко Б.В., Грудницька С.М. Державне регулювання функціонування промислово-фінансових груп у сфері підприємницької діяльності: Монографія / За ред. М.К. Галянтича. — К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва, 2005. — 176 с.